Oikeustapauskokoelma

UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

14 päivänä joulukuuta 2017*

Ennakkoratkaisupyyntö – Yhtiöoikeus – Direktiivi 2009/101/EY – 2, 6, 7 ja 8 artikla – Direktiivi 2012/30/EU – 19 ja 36 artikla – Euroopan unionin perusoikeuskirja – 20, 21 ja 51 artikla – Työsopimukseen perustuvien saatavien perintä – Oikeus nostaa samassa tuomioistuimessa kanne yhtiötä ja sen hallituksen jäsentä vastaan, joka vastaa yhteisvastuullisesti yhtiön veloista

Asiassa C-243/16,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Juzgado de lo Social n. 30 de Barcelona (Barcelonan työtuomioistuin nro 30, Espanja) on esittänyt 14.4.2016 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 27.4.2016, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Antonio Miravitlles Ciurana,

Alberto Marina Lorente,

Jorge Benito García ja

Juan Gregorio Benito García

vastaan

Contimark SA ja

Jordi Socías Gispert,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. von Danwitz (esittelevä tuomari) sekä tuomarit C. Vajda, E. Juhász, K. Jürimäe ja C. Lycourgos,

julkisasiamies: Y. Bot,

kirjaaja: hallintovirkamies I. Illéssy,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 26.4.2017 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Alberto Marina Lorente, edustajanaan J. García Vicente, abogado,

– Espanjan hallitus, asiamiehenään A. Gavela Llopis,

* Oikeudenkäyntikieli: espanja.

– Euroopan komissio, asiamiehinään J. Rius ja H. Støvlbæk,

kuultuaan julkisasiamiehen 26.7.2017 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan [EY] 48 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 16.9.2009 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/101/EY (EUVL 2009, L 258, s. 11) 2, 6, 7 ja 8 artiklan, niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan [SEUT] 54 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa, 25.10.2012 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/30/EU (EUVL 2012, L 315, s. 74) 19 ja 36 artiklan sekä Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 20, 21 ja 51 artiklan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa vastakkain ovat yhtäältä Antonio Miravitlles Ciurana, Alberto Marina Lorente, Jorge Benito García ja Juan Gregorio Benito García ja toisaalta Contimark SA ja sen hallituksen jäsen Jordi Socías Gispert ja jossa on kyseessä sellaisten saamatta jääneiden palkkojen ja muiden korvausten perintä, jotka yhtiö on velvoitettu maksamaan ensin mainituille henkilöille.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 2009/101

3 Direktiivi 2009/101 on kumottu tietyistä yhtiöoikeuden osa-alueista 14.6.2017 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä (EU) 2017/1132 (EUVL 2017, L 69, s. 46). Pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä sovellettiin edelleen direktiiviä 2009/101.

4 Direktiivin 2009/101 johdanto-osan ensimmäisessä ja toisessa perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”(1) Niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan perustamissopimuksen 58 artiklan 2 kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 9 päivänä maaliskuuta 1968 annettua ensimmäistä neuvoston direktiiviä 68/151/ETY [EYVL 1968, L 65, s. 8] on muutettu useita kertoja ja huomattavilta osin. – – Tämän takia mainittu direktiivi olisi selkeyden ja järkeistämisen vuoksi kodifioitava.

(2) Julkistamista, osakeyhtiöiden ja muiden yhtiöiden, joissa vastuu on rajoitettu, sitoumusten pätevyyttä sekä tällaisten yhtiöiden pätemättömyyttä koskevien kansallisten säännösten yhteensovittaminen on erityisen tärkeää varsinkin ulkopuolisten henkilöiden etujen suojaamiseksi.”

5 Mainitun direktiivin 2 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että 1 artiklassa tarkoitetut yhtiöt julkistavat ainakin seuraavat asiakirjat ja tiedot:

a) perustamiskirja sekä yhtiöjärjestys, jos se on erillisessä asiakirjassa;

b) kaikki a alakohdassa tarkoitettujen asiakirjojen muutokset, myös yhtiön toimintakauden pidennys;

c) jokaisen perustamiskirjaan tai yhtiöjärjestykseen tehdyn muutoksen jälkeen asiakirja täydellisenä, sanamuodoltaan muutettuna;

d) sellaisten henkilöiden asettaminen, tehtävän päättyminen ja henkilötiedot, jotka joko lakisääteisenä toimielimenä tai sellaisen jäseninä:
   i) ovat kelpoisia edustamaan yhtiötä suhteessa ulkopuolisiin henkilöihin ja käyttämään sen puhevaltaa oikeudenkäynnissä; julkistettaessa on ilmoitettava, onko niillä, joilla on kelpoisuus edustaa yhtiötä, tällainen kelpoisuus yksin vai yhdessä;
   ii) osallistuvat yhtiön hallintoon, johtoon tai valvontaan;

e) merkityn pääoman määrä vähintään kerran vuodessa, kun yhtiön pääoma on vahvistettu perustamiskirjassa tai yhtiöjärjestyksessä, jollei merkityn pääoman korottamiseksi ole tarpeen muuttaa yhtiöjärjestystä;

f) kunkin tilikauden tilinpäätösasiakirjat, jotka on julkaistava [perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla yhtiömuodoltaan tietynlaisten yhtiöiden tilinpäätöksistä 25.7.1978 annetun neljännen neuvoston direktiivin 78/660/ETY (EYVL 1978, L 222, s. 11), perustamissopimuksen 54 artiklan 3 kohdan g alakohdan nojalla konsolidoiduista tilinpäätöksistä 13.6.1983 annetun seitsemännen neuvoston direktiivin 83/349/ETY (EYVL 1983, L 193, s. 1), pankkien ja muiden rahoituslaitosten tilinpäätöksestä ja konsolidoidusta tilinpäätöksestä 8.12.1986 annetun neuvoston direktiivin 86/635/ETY (EYVL 1986, L 372, s. 1) ja vakuutusyritysten tilinpäätöksistä ja konsolidoiduista tilinpäätöksistä 19.12.1991 annetun neuvoston direktiivin 91/674/ETY (EYVL 1991, L 374, s. 7)] mukaisesti;

g) yhtiön kotipaikan vaihtuminen;

h) yhtiön purkautuminen;

i) tuomioistuimen päätös yhtiön pätemättömyydestä;

j) selvitysmiesten määrääminen, heidän henkilötietonsa ja kunkin selvitysmiehen toimivalta, jos se ei johdu nimenomaisesti ja yksinomaan laista tai yhtiöjärjestyksestä;

k) selvitystilan päättyminen sekä rekisteristä poistaminen niissä jäsenvaltioissa, joissa siihen liittyy oikeusvaikutuksia.”

6 Mainitun direktiivin 6 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on päätettävä, keiden tehtävänä on huolehtia julkistamistoimista.”

7 Saman direktiivin 7 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Jäsenvaltioiden on säädettävä asianmukaiset seuraamukset ainakin sen varalta, että:

a) tilinpäätösasiakirjoja ei julkisteta 2 artiklan f alakohdan mukaisesti;

b) 5 artiklan mukaan vaadittavia tietoja ei ole esitetty liikeasiakirjoissa tai yhtiön internetsivuilla.”

8 Direktiivin 2009/101 8 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”Jos perustettavan yhtiön nimissä on toimittu ennen kuin yhtiö on saavuttanut oikeuskelpoisuuden eikä yhtiö sitoudu vastaamaan tällaisista toimista, niitä suorittaneet henkilöt vastaavat niistä täysimääräisesti ja yhteisvastuullisesti, jollei toisin ole sovittu.”

Direktiivi 2012/30

9 Direktiivi 2012/30 on samoin kumottu direktiivillä 2017/1132. Pääasian tosiseikkojen tapahtumahetkellä sovellettiin edelleen direktiiviä 2012/30.

10 Direktiivin 2012/30 johdanto-osan kolmannessa perustelukappaleessa todettiin seuraavaa:

”Yhdenmukaisen vähimmäissuojan varmistamiseksi julkisten osakeyhtiöiden osakkeenomistajille ja velkojille on erityisen tärkeää sovittaa yhteen ne kansalliset säännökset, jotka koskevat tällaisten osakeyhtiöiden perustamista sekä niiden pääoman säilyttämistä, korottamista ja alentamista.”

11 Mainitun direktiivin 19 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Jos yhtiö menettää huomattavan osan merkitystä pääomasta, yhtiökokous on jäsenvaltion lainsäädännössä säädetyssä määräajassa kutsuttava koolle arvioimaan, olisiko yhtiö purettava vai ryhdyttävä muihin toimenpiteisiin.

2. Jäsenvaltion lainsäädännössä ei saa asettaa menetyksen määrää, jota 1 kohtaa sovellettaessa pidetään huomattavana, suuremmaksi kuin puolet merkitystä pääomasta.”

12 Mainitun direktiivin 36 artiklassa säädettiin seuraavaa:

”1. Merkittyä osakepääomaa alennettaessa ainakin niillä velkojilla, joiden saatavat ovat syntyneet ennen alentamispäätöksen julkaisemista, on oikeus ainakin saada vakuus saataville, jotka eivät ole erääntyneet ennen tätä julkistamispäivää. Jäsenvaltiot eivät saa evätä tätä oikeutta, ellei velkojan suojana ole riittäviä takeita tai elleivät tällaiset takeet ole tarpeettomia yhtiön varat huomioon ottaen.

Jäsenvaltioiden on säädettävä ensimmäisessä alakohdassa säädetyn oikeuden käyttämisen edellytykset. Jäsenvaltioiden on joka tapauksessa varmistettava, että velkojilla on oikeus hakea soveltuvilta hallinto- tai oikeusviranomaisilta riittäviä takeita edellyttäen, että velkojat voivat uskottavasti osoittaa, että merkityn pääoman alentamisen vuoksi niiden saatavien suorittaminen on vaarassa eikä kyseiseltä yhtiöltä ole saatu riittäviä takeita.

2. Jäsenvaltioiden lainsäädännössä on myös säädettävä ainakin siitä, että pääoman alentaminen on vailla vaikutuksia tai että maksua osakkeenomistajille ei saa suorittaa, ennen kuin velkojat ovat saaneet suorituksen tai tuomioistuin on päättänyt olla suostumatta heidän hakemukseensa.

3. Tätä artiklaa sovelletaan myös, jos merkityn pääoman alentaminen toteutetaan siten, että osakkeenomistajien jäljellä olevasta maksuvelvollisuudesta luovutaan kokonaan tai osittain.”

Espanjan oikeus

13 Pääomayhtiöistä 2.7.2010 annetun lain (Ley de Sociedades de Capital), joka hyväksyttiin 2.7.2010 annetulla kuninkaan asetuksella 1/2010 (Real Decreto Legislativo 1/2010), 236 §:ssä, jonka otsikko on ”Vastuutapaukset ja vastuun henkilöllinen laajuus”, säädetään seuraavaa:

”1. Hallituksen jäsenet vastaavat yhtiölle, osakkaille ja yhtiön velkojille vahingosta, jonka he aiheuttavat lain tai yhtiöjärjestyksen vastaisilla toimillaan tai laiminlyönneillään, tai vahingosta, joka aiheutuu heidän tehtäviinsä liittyvien velvoitteiden täyttämättä jättämisestä – –

2. Hallituksen jäseniä ei missään tapauksessa vapauta vastuusta se, että yhtiökokous on toteuttanut tai vahvistanut vahinkoa aiheuttaneen toimen tai sopimuksen tai antanut siihen luvan.

– –”

14 Kyseisen lain 237 §:ssä, jonka otsikko on ”Yhteisvastuu”, säädetään seuraavaa:

”Kaikki vahinkoa aiheuttaneen sopimuksen tehneen tai vahinkoa aiheuttaneen toimen toteuttaneen hallintoelimen jäsenet ovat yhteisvastuussa vahingosta, jos he eivät osoita, että koska he eivät osallistuneet sen tekemiseen tai toteuttamiseen, he eivät tienneet sen olemassaolosta, tai jos he tiesivät sen olemassaolosta, he olivat ryhtyneet kaikkiin tarkoituksenmukaisiin toimiin välttääkseen vahingon tai he olivat ainakin nimenomaisesti vastustaneet sitä.”

15 Saman lain 238 §:n, jonka otsikko on ”Yhtiön nostama vahingonkorvauskanne”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Yhtiö nostaa vahingonkorvauskanteen hallituksen jäseniä vastaan yhtiökokouksen etukäteissuostumuksella, jonka antamista kuka tahansa osakas voi pyytää – –”

16 Kyseisen lain 241 §:ssä, jonka otsikko on ”Yksilöllinen vahingonkorvauskanne”, säädetään seuraavaa:

”Edellä esitettyä ei sovelleta niihin vahingonkorvauskanteisiin, joita osakkailla ja ulkopuolisilla on oikeus nostaa suoraan niiden etujen vastaisten hallituksen jäsenten toimien takia.”

17 Pääomayhtiöistä annetun lain 362 §:ssä, jonka otsikko on ”Yhtiön purkaminen, kun siihen todetaan olevan lakisääteinen tai yhtiöjärjestyksessä määrätty peruste”, säädetään seuraavaa:

”Pääomayhtiö puretaan, kun yhtiökokous toteaa asianmukaisesti lakisääteisen tai yhtiöjärjestyksessä määrätyn perusteen olemassaolon tai kun tuomioistuin niin päättää.”

18 Mainitun lain 363 §:n, jonka otsikko on ”Purkamisperusteet”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Pääomayhtiö on purettava seuraavissa tapauksissa:

a) Yhtiö lakkaa harjoittamasta toimialaansa kuuluvaa toimintaa. Yhtiön toiminnan katsotaan lakanneen erityisesti, kun yhtiö ei ole harjoittanut toimintaa yli vuoteen.

– –

e) Kun nettovarat supistuvat tappioiden vuoksi alle puoleen yhtiöpääomasta, ellei yhtiöpääomaa koroteta tai alenneta riittävästi ja ellei yhtiötä ole tarpeen hakea konkurssiin.

– –”

19 Mainitun lain 365 §:n, jonka otsikko on ”Koollekutsumisvelvollisuus”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Hallituksen jäsenten on kutsuttava koolle yhtiökokous kahden kuukauden kuluessa, jotta se tekee purkamispäätöksen tai yhtiön ollessa maksukyvytön päätöksen konkurssiin hakeutumisesta.

_ _”

20 Kyseisen lain 367 §:n, jonka otsikko on ”Hallituksen jäsenten yhteisvastuu”, 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Hallituksen jäsenet vastaavat yhteisvastuullisesti laissa säädetyn purkamisperusteen ilmenemisen jälkeisistä yhtiön velvoitteista, jos he laiminlyövät velvollisuuden kutsua kahden kuukauden kuluessa koolle yhtiökokouksen, jotta se tekee tarvittaessa purkamispäätöksen, tai jos he eivät hae tuomioistuimelta yhtiön purkamista tai tarvittaessa sen julistamista konkurssiin kahden kuukauden kuluessa yhtiökokouksen suunnitellusta päivämäärästä, jos kokousta ei ole pidetty, tai päivämäärästä, jona yhtiökokous on pidetty, jos se on päätöksellään vastustanut purkamista.

_ _”

Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

21 Contimark on osakeyhtiö, jonka hallituksen ainoa jäsen on Socías Gispert. Yhtiö kärsi tappioita vuosina 2012 ja 2013 ja lopetti toimintansa vuoden 2013 jälkipuoliskolla.

22 Pääasian kantajat ovat Contimarkin entisiä työntekijöitä, joille mainittu yhtiö velvoitettiin Juzgado de lo Social de Barcelonan (Barcelonan työtuomioistuin, Espanja) tuomioilla maksamaan saamatta jääneet palkat ja korvauksia heidän työsopimuksensa tultua puretuksi tässä yhteydessä. Contimarkin maksukyvyttömyyden ja sen varalta luodun palkkaturvan enimmäismäärän vuoksi heidän saatavansa on suoritettu vain osittain.

23 Pääasian kantajat nostivat näiden tuomioiden täytäntöönpanoa koskevan myöhemmän menettelyn yhteydessä ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa eli Juzgado de lo Social n. 30 de Barcelonassa (Barcelonan työtuomioistuin nro 30, Espanja) liitännäisvaatimuksen Socías Gispertia, joka oli Contimarkin hallituksen jäsen, vastaan, jotta hänen katsottaisiin olevan vastuussa pääomayhtiöistä annetun lain säännösten rikkomisesta ja hänet velvoitettaisiin suorittamaan yhteisvastuullisesti yhtiön kanssa maksamatta olevat rahamäärät. Pääasian kantajat väittävät Socías Gispertin olevan vastuussa, koska hän ei ollut kutsunut Contimarkin yhtiökokousta koolle, jotta se olisi hyväksynyt yhtiön purkamisen tai jättänyt konkurssihakemuksen, vaikka mainittu yhtiö oli kärsinyt huomattavia tappioita vuosina 2012 ja 2013.

24 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että se ei ole Tribunal Supremon (ylin tuomioistuin, Espanja) oikeuskäytännön nojalla toimivaltainen käsittelemään osakeyhtiöiden hallitusten jäsenten vastuuta koskevia kysymyksiä. Tämän oikeuskäytännön mukaan palkkasaatavien velkojat eivät voi nostaa Juzgado de lo Socialissa (työtuomioistuin) kannetta, jossa vaaditaan sekä heidät palkanneen yhtiön velvoittamista suorittamaan heidän saatavansa että sen toteamista, että viimeksi mainitun yhtiön hallituksen jäsen on yhteisvastuussa näistä veloista. Toisin kuin mainitun yhtiön muiden velkojien, näiden pitäisi ensin vaatia saatavansa tunnustamista Juzgado de lo Socialissa ja sitten saattaa asiansa toimivaltaiseen siviili- tai kauppatuomioistuimeen vaatiakseen yhteisvastuuseen perustuvaa vahingonkorvausta mainitun yhtiön hallituksen jäseneltä.

25 Lisäksi ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa, että pääomayhtiöistä annetussa laissa säädetään hallituksen jäsenten vastuusta, jos direktiivien 2009/101 ja 2012/30 säännöksiä on jätetty noudattamatta. Sen mukaan erityisesti mainitun lain 367 §:llä, joka koskee hallituksen jäsenten yhteisvastuuta, saatetaan direktiivin 2012/30 19 artikla osaksi kansallista oikeutta. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin katsoo näin ollen, että mainittu vastuu kuuluu näiden direktiivien soveltamisalaan, ja toteaa, että Tribunal Supremon oikeuskäytäntö saattaa olla ristiriidassa mainittujen direktiivien kanssa, kun niitä luetaan perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklassa vahvistettujen yhdenvertaisen kohtelun ja syrjintäkiellon periaatteiden kanssa, koska siinä velvoitetaan velkojat, joiden saatava perustuu työsopimukseen, saattamaan asia muun kuin niiden saatavan tunnustamiseen toimivaltaisen tuomioistuimen käsiteltäväksi, jos he haluavat käyttää oikeuttaan vaatia vahingonkorvausta.

26 Tässä tilanteessa Juzgado de lo Social n. 30 de Barcelona on päättänyt lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko kaupallisen yhtiön velkojalla, joka vaatii palkkasaataviaan Espanjan toimivaltaisissa tuomioistuimissa eli työ- ja sosiaalioikeudellisissa asioissa toimivaltaisissa tuomioistuimissa, direktiivien [2009/101 ja 2012/30 sekä] näiden direktiivien täytäntöön panemiseksi annettujen [pääomayhtiöistä annetun lain] säännösten (mm. 236, 237, 238, 241 ja 367 §) perusteella oikeus nostaa samassa tuomioistuimessa samanaikaisesti yritystä vastaan suora kanne, jossa vaaditaan palkkasaatavan tunnustamista, ja tämän kanteen kanssa kumulatiivisesti kanne, jossa luonnollista henkilöä – yrityksen hallituksen jäsentä – vaaditaan suorittamaan yhteisvastuun perusteella yhtiön velat edellä mainituissa direktiiveissä ja niiden täytäntöön panemiseksi annetuissa [pääomayhtiöistä annetun lain] säännöksissä säädettyjen liiketoiminnallisten velvoitteiden täyttämättä jättämisen perusteella?

2) Voiko Sala de lo Social del Tribunal Supremon (ylimmän tuomioistuimen työ- ja sosiaaliasioiden jaosto) oikeuskäytäntö – – olla vastoin direktiivin [2009/101] 2, 6, 7 ja 8 artiklaa ja direktiivin [2012/30] 19 ja 36 artiklaa, kun siinä katsotaan, että työ- ja sosiaalioikeudellisissa asioissa toimivaltaiset Espanjan tuomioistuimet eivät voi soveltaa direktiiveissä 2009/101 ja 2012/30 ja niiden täytäntöön panemiseksi annetuissa [pääomayhtiöistä annetun lain] 236, 237, 238, 241 ja 367 §:ssä sekä muissa pykälissä säädettyjä takeita suoraan kaupallisen yhtiön velkojan palkkasaataviin, kun kyseisen yrityksen korkeimmat vastuuhenkilöt – luonnolliset henkilöt – jättävät täyttämättä yhtiötä koskevien olennaisten toimien julkistamista koskevat muotovaatimukset, joista on säädetty [pääomayhtiöistä annetulla lailla] täytäntöön pannuissa direktiiveissä 2009/101 ja 2012/30?

3) Voiko Sala de lo Social del Tribunal Supremon oikeuskäytäntö – – olla vastoin perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklaa ja niihin liittyvää 51 artiklaa, kun siinä pakotetaan palkkasaatavien velkoja – työntekijä – kaksinkertaiseen tuomioistuinmenettelyyn: ensin työ- ja sosiaalioikeudellisissa asioissa toimivaltaisessa tuomioistuimessa, jotta se tunnustaisi yritykseltä vaaditun palkkasaatavan, ja sen jälkeen siviili- tai kauppaoikeudellisissa asioissa toimivaltaisessa tuomioistuimessa – – yrityksen hallituksen jäsenen tai muiden luonnollisten henkilöiden toteamiseksi yhteisvastuullisiksi, silloin, kun tätä vaatimusta ei sovelleta muuntyyppisiin velkojiin niiden saatavan luonteesta riippumatta, eikä siitä ole säädetty direktiivissä [2009/101], direktiivissä [2012/30] eikä myöskään kansallisissa oikeussäännöissä – –, joilla nämä direktiivit saatetaan osaksi kansallista lainsäädäntöä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

27 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kysymyksillään, joita on arvioitava yhdessä, pääasiallisesti, onko direktiiviä 2009/101 ja erityisesti sen 2, 6, 7 ja 8 artiklaa sekä direktiiviä 2012/30 ja erityisesti sen 19 ja 36 artiklaa, kun niitä luetaan yhdessä perusoikeuskirjan 20 ja 21 artiklan kanssa, tulkittava siten, että niissä myönnetään työntekijöille, joilla on saatavia osakeyhtiöltä heidän

työsopimuksensa tultua puretuksi, oikeus nostaa samassa työ- ja sosiaalioikeudellisia asioita käsittelevässä tuomioistuimessa, jolla on toimivalta käsitellä heidän palkkasaatavansa tunnustamista koskeva kanteensa, myös vahingonkorvauskanne mainitun yhtiön hallituksen jäsentä vastaan sillä perusteella, että tämä on laiminlyönyt kutsua mainitun yhtiön yhtiökokouksen koolle yhtiön kärsimistä huomattavista tappioista huolimatta, jotta mainitun hallituksen jäsenen todetaan vastaavan yhteisvastuullisesti kyseisistä palkkasaatavista.

28 Aluksi on todettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käsiteltäväksi on saatettu vahingonkorvauskanne Contimarkin hallituksen jäsentä vastaan, koska yhtiön kärsimistä huomattavista tappioista huolimatta hän ei ole täyttänyt pääomayhtiöistä annetun lain säännöksiin ja erityisesti sen 367 §:ään perustuvaa velvollisuutta kutsua yhtiökokous koolle; näiden säännösten nojalla velkojat voivat vedota tähän vastuuseen ennakkoratkaisupyynnössä selostetulla tavalla.

29 Tässä yhteydessä direktiivin 2009/101 johdanto-osan ensimmäisestä ja toisesta perustelukappaleesta käy ilmi, että tällä direktiivillä pyritään sovittamaan yhteen julkistamista, osakeyhtiöiden ja muiden yhtiöiden, joissa vastuu on rajoitettu, sitoumusten pätevyyttä sekä tällaisten yhtiöiden pätemättömyyttä koskevat kansalliset säännökset. Direktiivin 2012/30 johdanto-osan kolmannen perustelukappaleen mukaan tällä direktiivillä pyritään puolestaan varmistamaan yhdenmukainen vähimmäissuoja julkisten osakeyhtiöiden osakkeenomistajille ja velkojille. Tätä tarkoitusta varten direktiivillä sovitetaan yhteen ne kansalliset säännökset, jotka koskevat tällaisten yhtiöiden perustamista sekä niiden pääoman säilyttämistä, korottamista ja alentamista (ks. direktiivin 2012/30 osalta tuomio 19.7.2016, Kotnik ym., C-526/14, EU:C:2016:570, 86 kohta).

30 Ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mainitsemien kyseisten direktiivien säännösten osalta on todettava, että direktiivin 2009/101 2, 6 ja 7 artiklassa säädetään yhtiöihin liittyviä julkistamistoimia koskevista jäsenvaltioiden velvoitteista ja sen 8 artikla koskee perustettavan yhtiön nimissä toteutettuja toimia. Näissä säännöksissä ei, kuten ei myöskään muissa tämän direktiivin säännöksissä, säädetä velvollisuudesta kutsua koolle kaupallisen yhtiön yhtiökokous, jos yhtiö kärsii huomattavia tappioita, eikä myöskään velkojien oikeudesta nostaa tällaisessa tapauksessa vahingonkorvauskanne hallituksen jäsentä vastaan tai tätä koskevista menettelysäännöksistä. Niillä ei siten selvästikään ole yhteyttä pääasian tosiseikkoihin. Sama pätee direktiivin 2012/30 36 artiklan osalta, sillä siinä säädetään ainoastaan velkojien oikeudesta saada vakuus merkittyä osakepääomaa alennettaessa.

31 Direktiivin 2012/30 19 artikla puolestaan ei koske, sen enempää kuin muutkaan tämän direktiivin säännökset, hallituksen jäsenten vastuuta, eikä siinä aseteta erityisiä vaatimuksia tuomioistuinten toimivallalle käsitellä tällaisia asioita. On totta, että tässä artiklassa säädetään velvollisuudesta kutsua yhtiön yhtiökokous koolle, jos yhtiö menettää huomattavan osan merkitystä pääomasta. Mainitussa artiklassa kuitenkin vain tyydytään toteamaan tämä velvollisuus täsmentämättä muita sitä koskevia edellytyksiä, kuten erityisesti sitä, millä yhtiön elimellä tämä velvollisuus on. Mainitussa artiklassa ei etenkään säädetä tämän velvollisuuden laiminlyönnin mahdollisista seurauksista.

32 Direktiivin 2012/30 19 artiklassa ei siten edellytetä oikeutta saada vahingonkorvausta osakeyhtiön hallituksen jäseneltä eikä aineellisia ja menettelyä koskevia sääntöjä mainitun hallituksen jäsenen vastuun toteamiseksi tapauksessa, jossa yhtiökokousta ei ole kutsuttu koolle siitä huolimatta, että yhtiö on menettänyt huomattavan osan merkitystä pääomastaan.

33 Kysymystä siitä, voivatko osakeyhtiön velkojat nostaa vahingonkorvauskanteen hallituksen jäsentä vastaan saadakseen korvausta vahingoistaan, kun yhtiökokousta ei ole kutsuttu koolle tapauksessa, jossa yhtiö on menettänyt huomattavan osan merkitystä pääomastaan, ja siitä, mitä aineellisia ja menettelyllisiä edellytyksiä on noudatettava tällaisen vahingonkorvauksen vaatimisessa, säännellään näin ollen kansallisessa lainsäädännössä.

34 Koska direktiivin 2012/30 19 artiklassa ei asetettu jäsenvaltioille tätä koskevaa erityistä velvoitetta, pääasiassa kyseessä olevaa tilannetta ei voida arvioida suhteessa perusoikeuskirjan määräyksiin (ks. vastaavasti tuomio 10.7.2014, Julián Hernández ym., C-198/13, EU:C:2014:2055, 35 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

35 Kaiken edellä esitetyn perusteella ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava, että direktiiviä 2009/101 ja erityisesti sen 2, 6, 7 ja 8 artiklaa sekä direktiiviä 2012/30 ja erityisesti sen 19 ja 36 artiklaa on tulkittava siten, että niissä ei myönnetä työntekijöille, joilla on saatavia osakeyhtiöltä heidän työsopimuksensa tultua puretuksi, oikeutta nostaa samassa työ- ja sosiaalioikeudellisia asioita käsittelevässä tuomioistuimessa, jolla on toimivalta käsitellä heidän palkkasaatavansa tunnustamista koskeva kanteensa, myös vahingonkorvauskanne mainitun yhtiön hallituksen jäsentä vastaan sillä perusteella, että tämä on laiminlyönyt kutsua mainitun yhtiön yhtiökokouksen koolle yhtiön kärsimistä huomattavista tappioista huolimatta, jotta mainitun hallituksen jäsenen todetaan vastaavan yhteisvastuullisesti kyseisistä palkkasaatavista.

Oikeudenkäyntikulut

36 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (neljäs jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan [EY] 48 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi, 16.9.2009 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2009/101/EY ja erityisesti sen 2, 6, 7 ja 8 artiklaa sekä niiden takeiden yhteensovittamisesta samanveroisiksi, joita jäsenvaltioissa vaaditaan [SEUT] 54 artiklan toisessa kohdassa tarkoitetuilta yhtiöiltä niiden jäsenten sekä ulkopuolisten etujen suojaamiseksi osakeyhtiöitä perustettaessa sekä niiden pääomaa säilytettäessä ja muutettaessa, 25.10.2012 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviä 2012/30/EU ja erityisesti sen 19 ja 36 artiklaa on tulkittava siten, että niissä ei myönnetä työntekijöille, joilla on saatavia osakeyhtiöltä heidän työsopimuksensa tultua puretuksi, oikeutta nostaa samassa työ- ja sosiaalioikeudellisia asioita käsittelevässä tuomioistuimessa, jolla on toimivalta käsitellä heidän palkkasaatavansa tunnustamista koskeva kanteensa, myös vahingonkorvauskanne mainitun yhtiön hallituksen jäsentä vastaan sillä perusteella, että tämä on laiminlyönyt kutsua mainitun yhtiön yhtiökokouksen koolle yhtiön kärsimistä huomattavista tappioista huolimatta, jotta mainitun hallituksen jäsenen todetaan vastaavan yhteisvastuullisesti kyseisistä palkkasaatavista.

Allekirjoitukset